

Φύλλο εργασίας 2ης ομάδας ιστορικών (2η-6η διδακτικές ώρες)

*Χαρακτηριστικά της βυζαντινής κοινωνίας
κατά την περίοδο των Κομνηνών*

Ανήκετε στη μία από τις τρεις ομάδες των ιστορικών. Πρόκειται να μελετήσετε τα χαρακτηριστικά της βυζαντινής κοινωνίας από τις δύο τελευταίες δεκαετίες του 11ου (1081) ως τις αρχές του 13ου αιώνα (1204). *Σας ενδιαφέρει να καταλάβετε πώς είχε διαμορφωθεί η “κοινωνική πυραμίδα”, ποια ήταν η δύναμη των κοινωνικών “ομάδων” και ποιες οι σχέσεις μεταξύ τους και με την αυτοκρατορική εξουσία, αλλά και μερικά βασικά στοιχεία για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων της εποχής.*

Βασική διευκρίνιση: Επειδή κατά την ενασχόλησή σας με το θέμα θα βρεθείτε αντιμέτωποι με ειδική ορολογία, να είστε έτοιμοι να αξιοποιείτε, σε όποια φάση είναι αναγκαίο, το ηλεκτρονικό λεξικό:

<http://www.greek->

[language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html](http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html)

Επίσης, όπου στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις υπάρχει γλωσσάρι, φροντίστε να το χρησιμοποιήσετε.

1ο βήμα: Η απόκτηση μιας πρώτης γενικής ιδέας για το θέμα

Απαραίτητη προϋπόθεση για να καταλήξετε σε συμπεράσματα είναι η σαφής γνώση του θέματος που προσεγγίζετε. Και πρώτα είναι απαραίτητο να γνωρίζετε τη σημασία των εννοιών με τις οποίες καλείστε να ασχοληθείτε. Με βάση, λοιπόν, τις όσα έχετε μάθει μέχρι τώρα στην ιστορία, τι θυμάστε για τις κυριότερες κοινωνικές τάξεις στο Βυζάντιο και τα χαρακτηριστικά τους (κυρίως από τον 9ο αιώνα κ.εξ.); Ποια ήταν η σχέση της αυτοκρατορικής εξουσίας με κάποιες από αυτές τις κοινωνικές ομάδες;

Συζητήστε μεταξύ σας και καταγράψτε τις αρχικές σκέψεις/γνώσεις σας.

“Ξεφυλλίστε” τώρα ηλεκτρονικά το σχολικό βιβλίο:

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-B107/371/2479,9508/>

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-B107/371/2479,9509/>

Συγκεντρώστε πιο συγκεκριμένες πληροφορίες και σημειώστε τα στοιχεία που νομίζετε ότι συνδέονται με το θέμα, ώστε να έχετε διαμορφώσει μια καλή γενική εικόνα, πριν προχωρήσετε σε ειδικότερα θέματα. [Αυτά που θα διαβάσετε αφορούν την περίοδο ακριβώς πριν από τους Κομνηνούς, δηλαδή την ήδη διαμορφωμένη κατάσταση].

2ο βήμα: Μελετώντας τις πηγές

Έρθε η ώρα να μελετήσετε πηγές, δηλαδή συγκεκριμένα αποσπάσματα είτε από βυζαντινά κείμενα είτε από μεταγενέστερες/σύγχρονες ιστορικές μελέτες, και να βγάλετε τα δικά σας συμπεράσματα. Διαβάστε τις πηγές που θα βρείτε στους παρακάτω συνδέσμους και σε έναν πίνακα καταγράψτε το είδος της πηγής (βυζαντινή ή μεταγενέστερη), αν σας φαίνεται αξιόπιστη ή όχι και γιατί, καθώς και ποιο είναι το βασικό συμπέρασμά σας για τη διαμόρφωση και τη δύναμη των διαφόρων κοινωνικών ομάδων της εποχής των Κομνηνών, αλλά και τον ρόλο που έπαιξαν οι αυτοκρατορικές αποφάσεις.

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-B131/179/1256,4516/>

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-B107/371/2480,9512/>

[“Η

πολιτική του Μανουήλ έναντι των Λατίνων”, “Πρόνοιες, στρατός και χωρικοί”]

(οι πηγές είναι τα κείμενα που βρίσκονται μέσα στα “κουτάκια”)

Πηγή/ είδος	Αξιοπιστία/ αιτιολόγηση	Συμπέρασμα

3ο βήμα: Διαβάζοντας και άλλα κείμενα σχετικά με τα ζητήματα που προέκυψαν από τις πηγές

Μελετώντας τις παραπάνω πηγές, οπωσδήποτε εντοπίσατε κάποια βασικά θέματα που συνδέονται με την κοινωνική διάρθρωση στο Βυζάντιο της εποχής των Κομνηνών. Ποια είναι τα θέματα αυτά; Με ποιους άλλους τομείς (π.χ. οικονομία, πολιτισμός, εξωτερική πολιτική...) συνδέεται το καθένα από αυτά;

Για τα συγκεκριμένα θέματα, μάλιστα, μπορείτε να αποκτήσετε μια πιο σαφή και ολοκληρωμένη ιδέα, διαβάζοντας τα εξής:

<http://www.ime.gr/chronos/09/gr/k/1081/main/k16a.html>

<http://www.ime.gr/chronos/09/gr/k/1081/main/k16a2.html>

<http://www.ime.gr/chronos/09/gr/k/1081/main/k16b.html>

<http://www.ime.gr/chronos/09/gr/k/1081/main/k16c.html>

<http://www.ime.gr/chronos/09/gr/k/1081/main/k16d.html>

Κρατήστε σημειώσεις, συμπληρώνοντας ή/και διορθώνοντας όσα καταλάβατε από τις πηγές (στο προηγούμενο βήμα).

4ο βήμα: Διευρύνοντας την έρευνα και σε άλλα θέματα που συνδέονται με την κοινωνία της εποχής

Ρίξτε μια ματιά και σε αυτές τις πηγές:

http://www.e-yliko.gr/htmls/istoria/gr_piges/fikeimbz1.aspx (κείμενα 1, 8, 9)

Σε ποιες πτυχές της καθημερινής ζωής αναφέρονται;

Σημειώστε τα βασικά συμπεράσματά σας.

Συμπληρώστε τις σχετικές γνώσεις σας:

http://www.imma.edu.gr/macher/hm/hm_main.php?el/D2.8.html

<http://www.ime.gr/chronos/09/gr/k/1081/main/k15.html>

Επιπλέον, σε αυτήν τη φάση φροντίστε να επιλέγετε και φωτογραφικό υλικό (6-10 φωτογραφίες), το οποίο θα συνοδεύει την παρουσίαση-ανακοίνωσή σας.

5ο βήμα: Μια προσπάθεια προσέγγισης κάποιων (λίγο δυσκολότερων...) επιστημονικών κειμένων

Οποσδήποτε, το κείμενο που θα γράψετε για το μαθητικό συνέδριο δεν απαιτείται να βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με το αντίστοιχο ενός “κανονικού” ιστορικού. Για να σχηματίσετε μια πιο ολοκληρωμένη ιδέα για την επιστήμη της ιστορίας, καλό είναι να αφιερώστε λίγο χρόνο ξεφυλλίζοντας επιστημονικά άρθρα που έχουν θέματα σχετικά με

όσα σας ενδιαφέρουν εδώ. Δείτε λοιπόν:

- Χρ. Αγγελίδη (επ.), *Πρακτικά του Α' Διεθνούς Συμποσίου: 'Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο: τομές και συνέχειες στην ελληνιστική και ρωμαϊκή παράδοση'*, Αθήνα, 15 - 17 Σεπτεμβρίου 1988. Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα 1989. <http://helios-eie.ekt.gr/EIE/handle/10442/3757>

Υπάρχει κάτι που σας έκανε ιδιαίτερη εντύπωση από τα παραπάνω;

6ο βήμα: Η συγγραφή της ανακοίνωσης

Αξιοποιώντας όλα όσα μάθατε και, φυσικά, τις σημειώσεις σας, συγκεντρώστε όλες τις πληροφορίες που θεωρείτε ότι δίνουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για την κοινωνική κατάσταση στο Βυζάντιο από τις δύο τελευταίες δεκαετίες του 11ου (1081) ως τις αρχές του 13ου αιώνα (1204): διαμόρφωση κοινωνικής πυραμίδας, δύναμη και σχέσεις κοινωνικών ομάδων, ρόλος αυτοκρατόρων, καθημερινή ζωή. Γράψτε ένα κείμενο 450 περίπου λέξεων. Αυτό το κείμενο θα παρουσιάσετε στους ιστορικούς -αρχαιολόγους συμμαθητές σας.

Προσοχή: Το κείμενο θα συνοδεύεται από ένα αρχείο ppt, το οποίο θα περιλαμβάνει οπτικό υλικό που εσείς θα επιλέξετε (μέχρι 6-10 διαφάνειες).

7ο βήμα: Το επιστημονικό συνέδριο (6η διδακτική ώρα)

Δύο εκπρόσωποι της ομάδας θα κάνουν την ανακοίνωση και θα ακολουθήσει συζήτηση (για διευκρινίσεις, επίλυση αποριών, συμπληρώσεις κ.λπ.).

Προαιρετικά: ένας εκπρόσωπος από κάθε θεματική ενότητα θα αναλάβει να αναρτήσει την τελική ανακοίνωση, μαζί με το αρχείο παρουσιάσεων, στο ιστολόγιο της τάξης.